

ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา*

LEADERSHIP AND MANAGEMENT AFFECTING THE ADMINISTRATIVE
EFFECTIVENESS OF SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

นำ ปลอดกระโทก¹, ภมร ชันธหัตถ์² และ เบญยาศิริ งามสะอาด³

Nam Plodkrathok¹, Phom Khanthahat² and Benyasiri Ngamsa³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³ Pathumtani University, Thailand

Corresponding Author's Email: m.ngamsaad@gmail.com

วันที่รับบทความ : 28 มีนาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ 3 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 5 เมษายน 2569

Received 28 March 2026; Revised 3 April 2026; Accepted 5 April 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประชากรคือประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปใน อบต. จังหวัดนครราชสีมา 1,502,700 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยสุตรยามาเน่ เชิงคุณภาพสัมภาษณ์ประชาชน 10 คน และผู้นำท้องถิ่น 10 คน เครื่องมือคือแบบสอบถามระดับ 5 และแบบสัมภาษณ์

Citation:

* นำ ปลอดกระโทก, ภมร ชันธหัตถ์ และ เบญยาศิริ งามสะอาด. (2569). ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(3), 922-933.

Nam Plodkrathok, Phom Khanthahat and Benyasiri Ngamsa. (2026). Leadership And Management Affecting The Administrative Effectiveness Of Subdistrict Administrative Organizations In Nakhon Ratchasima Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 922-933.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านโครงสร้าง ด้านกลยุทธ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านวัฒนธรรม

2) ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การ พบว่า ตัวแปรจำนวน 5 ตัวร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 43.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ควรมุ่งยกระดับการบริหารแบบบูรณาการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก นำเทคโนโลยีมาใช้ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การบริหารจัดการ, ประสิทธิภาพการบริหาร, องค์การบริหารส่วนตำบล, จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

This study aimed to: (1) examine the level of effectiveness in the administration of Subdistrict Administrative Organisations in Nakhon Ratchasima Province; (2) analyse leadership and management factors affecting organisational effectiveness; and (3) propose guidelines for enhancing the effectiveness of these organisations. A mixed-methods approach was employed. The population comprised 1,502,700 residents aged 18 years and above within Subdistrict Administrative Organisations in Nakhon Ratchasima Province. A sample of 400 respondents was determined using Yamane's formula. For the qualitative component, in-depth interviews were conducted with 10 residents and 10 local

leaders. Research instruments included a five-point Likert scale questionnaire and a structured interview form. Quantitative data were analysed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis, while qualitative data were analysed through content analysis.

The findings revealed that:

1) The overall level of organisational effectiveness was at the highest level. When considered by dimension, all six aspects were also at the highest level, ranked from highest to lowest mean as follows: processes, organisational structure, strategy, environment, technology, and organisational culture.

2) The analysis of leadership and management factors indicated that five variables jointly predicted organisational effectiveness at 43.10%, with statistical significance at the .05 level.

3) Guidelines for development should focus on enhancing integrated management, improving infrastructure and public utilities, promoting occupations and the grassroots economy, strengthening proactive community healthcare, adopting technology in operations, and fostering a results-oriented organisational culture to achieve efficient and sustainable administration.

Keywords: Leadership, Management, Administrative Effectiveness, Subdistrict Administrative Organization, Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักการสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินและการปกครองท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ และการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 มาตรา 76) อีกทั้งยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะและพัฒนาท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน (มาตรา 249–250) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ

(สำนักงาน ก.พ.ร., 2546) และแนวคิดคุณภาพการให้บริการ (SERVQUAL Model) ของ Parasuraman et al. (1988) ที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทางการพัฒนาภาครัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสังคม แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาและวิกฤตในหลายมิติ เช่น วิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและเสถียรภาพของประเทศ ทำให้หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ (พิศสมัย หมกทอง, 2554) นอกจากนี้ แนวคิดประสิทธิผลขององค์กรตามแนวทรัพยากรและกระบวนการภายในยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารทรัพยากรและระบบการทำงานภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Daft, 2008) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครราชสีมา ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร และความต้องการของประชาชน จำเป็นต้องดำเนินงานภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบบูรณาการ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งในสถานการณ์วิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยิ่งทำให้การบริหารจัดการต้องมีความยืดหยุ่น รวดเร็ว และสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ซึ่งความสามารถของผู้นำและระบบการบริหารจัดการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของประชาชน

ดังนั้น ประสิทธิภาพขององค์กรจึงเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร (พิทยา บวรวัฒนา, 2552) การศึกษาภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีทะเบียนบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 243 แห่ง รวม 1,502,700 คน (สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการทะเบียน, 2567) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การแบ่งชั้นภูมิตามขนาดประชากร การสุ่มแบบเป็นสัดส่วน และการสุ่มแบบเป็นระบบเพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสมของประชากร ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ประกอบด้วยประชาชนทั่วไป 10 คน และผู้นำท้องถิ่น 10 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมินแบบสอบถามด้วยดัชนี IOC โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.50–1.00 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนผ่านเกณฑ์ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเที่ยง และวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอ

นบาค โดยกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ผลการทดสอบพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .91 ซึ่งอยู่ในระดับสูงและสามารถนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการใน 3 ลักษณะ ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทางทฤษฎี แนวคิดจากผลงานวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงสุดอันแสดงให้เห็นถึงตัวแนวความคิด ทฤษฎี เพื่อการเลือกสรรตัวแปรที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาให้เป็นเกณฑ์ในการชี้วัดได้อย่างถูกต้อง (2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา และ (3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) จากที่เก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามหลักการเชิงเนื้อหา และเหตุผลทางวิชาการโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในส่วนต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (r) เพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อศึกษาผลของตัวแปรอิสระต่อ ตัวแปรตาม ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการบันทึกภาคสนามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน (ประชาชน 10 คน และผู้นำท้องถิ่น 10 คน) เพื่อสรุปสาระสำคัญอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ด้านสภาพแวดล้อม	4.64	0.35	มากที่สุด	4
2. ด้านเทคโนโลยี	4.62	0.34	มากที่สุด	5
3. ด้านกลยุทธ์	4.64	0.34	มากที่สุด	3
4. ด้านโครงสร้าง	4.64	0.34	มากที่สุด	2
5. ด้านกระบวนการต่าง ๆ	4.72	0.32	มากที่สุด	1
6. ด้านวัฒนธรรม	4.58	0.34	มากที่สุด	6
รวม	4.64	0.29	มากที่สุด	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาแยกรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้: ด้านกระบวนการต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.32) ด้านโครงสร้าง ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.34) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.34) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.35) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.34) และด้านวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.34)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยร่วมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าความแตกต่างระหว่างด้านต่าง ๆ ไม่มากนัก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิผลในหลายด้านค่อนข้างสม่ำเสมอ แต่ด้านกระบวนการต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการงานและให้บริการแก่ประชาชนอย่างเป็นระบบ

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig
Constant	3.510	.280		12.520	.000
ความสามารถในการบริหาร (X ₁)	.047	.022	.104	2.113	.035*
บุคลิกภาพ (X ₂)	.011	.026	.022	.442	.659
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X ₃)	.031	.024	.065	1.295	.196
ด้านสาธารณูปโภคชุมชน (X ₄)	.076	.023	.159	3.245	.001*
ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (X ₅)	.038	.023	.087	1.681	.094
ด้านการบริการสาธารณสุขชุมชน (X ₆)	.067	.028	.117	2.396	.017*
ด้านการประกอบอาชีพ (X ₇)	.078	.034	.128	2.318	.021 *
ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (X ₈)	.007	.026	.014	.261	.794
ด้านเศรษฐกิจ (X ₉)	.066	.033	.104	2.005	.046 *
ด้านความพร้อมของประชาชน (X ₁₀)	.010	.026	.019	.366	.714

R = 0.680 , R Square = 0.431
Std. Error of the Estimate = 0.183 F = 18.743, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำและการบริหารจัดการบางด้านมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้ ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคชุมชน (X₄) ด้านการประกอบอาชีพ (X₇) ด้านการบริการสาธารณสุขชุมชน (X₆) ความสามารถในการบริหาร (X₁) และด้านเศรษฐกิจ (X₉) ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .680 แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารได้ร้อยละ 43.10 (R² = .431) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 18.743, Sig. = .000) ทั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ด้านสาธารณูปโภคชุมชน รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการบริการสาธารณสุขชุมชน ความสามารถในการบริหาร และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรด้านการ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บุคลิกภาพ ด้านความพร้อมของประชาชน และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและไม่สามารถรวมพหุการณประสิทธิภาพการบริหารได้

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ควรดำเนินมาตรการเชิงนโยบายหลายด้าน ได้แก่ การส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นโดยจัดอบรมทักษะการบริหารสมัยใหม่ การสื่อสารสร้างแรงจูงใจ และการคิดเชิงกลยุทธ์ การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น แพลตฟอร์มรับเรื่องร้องเรียนออนไลน์ ระบบ GIS และการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผ่านประชาพิจารณ์และการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ชุมชนบริหารจัดการตนเอง การบูรณาการความร่วมมือระหว่าง อบต. และหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร ตลอดจนการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่เน้นผลลัพธ์ต่อประชาชนโดยตรง เพื่อให้การบริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้นำท้องถิ่นต้องมีคุณลักษณะหลากหลายเพื่อขับเคลื่อนองค์กรและให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ และความสามารถในการบริหารจัดการ โดยสำหรับด้านความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารแสดงความมุ่งมั่นและเต็มใจในการปฏิบัติภารกิจ ส่งผลให้นโยบายและโครงการดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นเรศ นครศรี (2565) ด้านบุคลิกภาพ พบว่าผู้บริหารสามารถจูงใจและสร้างแรงผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีบทบาทในการกระตุ้นและริเริ่มโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) ของ ปิยะดา วรรณะสาร และคณะ (2025) ที่เน้นการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ และส่งเสริมนวัตกรรมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

ในส่วนของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การบริการสาธารณสุขชุมชน สาธารณูปโภคชุมชน ความพึงพอใจของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภคชุมชน อบต. จัดสรรทรัพยากรเพื่อบริการพื้นฐานอย่างทั่วถึง เช่น ไฟฟ้า ประปา และถนน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชาย น้อยน้ำ และคณะ (2559) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อบต. จัดระเบียบที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัยและวางมาตรการป้องกันเชิงรุก คล้ายกับผลการศึกษาของ ศุภชัย ยาวะประภาส และคณะ (2562) ด้านการบริการสาธารณสุขชุมชน อบต. ดูแลสุขภาพปศุสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ รวมถึงป้องกันโรคระบาด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health) ของ เชาวลิท ผักฝ้าย และธนัช กนกเทศ (2566) ด้านการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ อบต. ส่งเสริมโอกาสทำมาหากิน และสร้างรายได้ให้ประชาชน พร้อมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อบต. จัดการขยะและดูแลความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ โดยมีส่วนร่วมจากประชาชน

ประสิทธิผลของ อบต. ในจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมสะท้อนแนวคิด New Public Management ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภัศร เจริญนาม (2561) ด้านเทคโนโลยี อบต. ใช้ระบบสารสนเทศที่เสถียรเพื่อลดความผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ ด้านกลยุทธ์เจ้าหน้าที่มีใจรักการบริการและสื่อสารอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านโครงสร้างมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการหน่วยงานดำเนินงานอย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และด้านวัฒนธรรม ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนการทำงานเต็มที่ สร้างขวัญกำลังใจและเพิ่มประสิทธิผลองค์กร

ทั้งนี้ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์และสนับสนุนกัน ส่งผลให้ อบต. สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่าด้านการบริหารและภาวะผู้นำของ อบต. มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่งผลให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** 1.1 ควรจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหารท้องถิ่นที่เน้นทั้งทักษะการบริหาร การสื่อสารสร้างแรงจูงใจ และความคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมศักยภาพในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและยั่งยืน 1.2 จัดทำระบบ Knowledge Management และเวทีสื่อสารเชิงสร้างแรงบันดาลใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความเป็นทีมและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 1.3 พัฒนาระบบรับแจ้งปัญหาและติดตามผลแบบรวมศูนย์ พร้อมจัดสำรวจความพึงพอใจเป็นประจำ เพื่อให้การบริหารสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจริง **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** 2.1 ควรขยายขอบข่ายการวิจัยเชิงคุณภาพในระดับที่ลึกขึ้นโดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนเพื่อเข้าใจมิติทางความคิด ความคาดหวัง และอุปสรรคเชิงพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยอธิบายเหตุผลเบื้องหลังผลลัพธ์เชิงปริมาณได้ชัดเจน 2.2 ควรศึกษาความแตกต่างของบริบท อบต. เขตเมืองและชนบท พร้อมวิเคราะห์ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อระบุแนวปฏิบัติที่สร้างคุณค่าและคุ้มค่าที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- นเรศ นครศรี. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารและพัฒนา, 20(2), 89–104.
- ประภัสสร เจริญนาม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในเขตบริการสุขภาพที่ 3-6. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะดา วรรณะสาร, พูลสุข กิจรัตน์ภร, และ สวนา พรพัฒน์กุล. (2025). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวกับการบริหารงานตามพันธกิจสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 14(1), 98–113.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2552). ทฤษฎีองค์กรสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภา.

- พิศสมัย หมกทอง. (2554). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ. (2559). ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งคุณภาพของเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี. วารสารเกษมบัณฑิต, 17(2), 240.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: สิริบุญย์ การพิมพ์.
- ศุภชัย ยาวประภาช. (2552). นโยบายสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาสิทธิ์ ผักฝ้าย และธนัช กนกเทศ. (2566). สุขภาพหนึ่งเดียว การป้องกันการติดเชื้อ สเตร็ปโตค็อกคัส ซูอิส. วารสารวิจัยการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 15(1), 290-300.
- Daft, R. L. (2008). The New Era of Management. Ohio: Thomson Corporation.
- Parasuraman, A., Zeitham, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: a Multiple-item Scale for Measuring Consumer Perception of Service Quality (Electronic Version). The Journal of Retention, 64(1), 12-14.